
Xarxa Informacions

BUTLLETÍ DE LA XARXA DE VIGILÀNCIA DELS ALGUERS

Especial Estiu Juny-Juliol 2000 – núm. 23

HERBES MARINES DURANT LES VACANCES

Les vacances d'estiu són aprofitades de maneres molt diverses segons el tarannà de cadascú. Entre els afeccionats al submarinisme és força habitual destinar l'agost a la pràctica d'aquesta activitat ja sia en la localitat de segona residència ja sia en qualsevol mar o oceà més o menys exòtic. Així doncs en pocs anys s'han generalitzat a les agències de viatges els "packs" viatge/ allotjament/ immersió i els preus s'han reduït fins a esdevenir raonablement assequibles (en algunes ocasions hi ha àdhuc autèntiques gangues). Destinacions com el Mar Roig, el Carib, les Maldives o per als més acabats la Gran Barrera Australiana, són ja populars entre els cabussadors. Els principals atractius d'aquests paratges són les aigües extremadament transparents, la bellesa i espectacularitat dels seus fons, el privilegi de poder compartir uns instants amb tortugues marines, dofins o taurons, els coralls de foc, els peixos papallona, globus, cirurgia, napoleó i un llarguíssim etcètera que malgrat la seva extensió no acostuma a incloure les herbes marines. Aquesta omisió és igualment professada sense anar tan lluny a casa nostra, on la gran majoria dels submarinistes que participen a la Xarxa, confessen que abans d'haver dedicat alguna immersió a comptar plantes, no havien parat mai atenció a aquest ambient. Puix que conèixer és estimar, molts voluntaris (esperem) contempen a hores d'ara els alguers amb uns altres ulls i aquesta recent descoberta és perfectament exportable a

d'altres indrets del món. És interessant observar praderies semblants a les nostres però alhora diferents. Al Carib i Golf de Mèxic, podem trobar set espècies diferents de fanerògames marines, i l'equivalent ecològic a la *Posidonia oceanica* mediterrània tant en mida com en extensió és la *Thalassia testudinum*, o herba de tortugues (és consumida per tortugues marines) de fulles també en forma de cinta però més curtes (un pam escàs), i de rizoma pelat (no posseeix peciols). A l'oceà Índic trobem la seva parenta *Thalassia hemprichii* molt semblant i *Thalassodendron*, de fulles en forma de cintes molt curtes situades a mode de plumall a l'extrem d'un llarg rizoma. A Austràlia, el paradís de les herbes marines, trobem de tot: set espècies diferents de *Posidonia* a la costa meridional i els gèneres *Thalassia* i *Thalassodendron* a la costa nord-oriental (la zona on s'ubica la Gran Barrera). A més, trobem arreu variadíssimes analogies amb les nostres praderies de gram (*Cymodocea*), des de plantes de fulles completament cilíndriques com si es tractés d'un jonc, (*Syringodium*) fins a una mena de trèvols submarins (*Halophila*). Val la pena que hi dediquem un temps, encara que sigui només amb un tub i unes ulleres (per a més informació podeu consultar la següent plana WEB: <http://www.botany.hawaii.edu/seagrass/species.htm>)

Pere Renom
Departament d'Ecologia

Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura,
Ramaderia i Pesca
**Direcció General de Pesca
i Afers Marítims**

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Rambla, 37 - 08911 Badalona - Telèfon 384 36 74

Ens trobem amb la feina fins al coll travessant el meridià de la temporada alta. Tal i *com el cul d'en Jaumet*, no estem quiets ni un moment: immersions, més immersions, cursos, entrevistes, reunions, planificacions, burocràcia... i el "Xarxa Informacions". La tramesa es retardava i hem hagut d'ajuntar-ne dues, això sí, amb el doble d'informació. El balanç fins al moment és positiu, malgrat que aquest peculiar mes de juliol ens ha posat més traves de les que es podrien esperar en un estiu "normal", hem dut a terme el seguiment a dotze estacions, gairebé la meitat de les previstes al cap de l'any. El temps, tant meteorològic com cronològic és la nostra espasa de Damocles.

✓ LES AVENTURES DEL ZORBA

Amb deu ampolles per banda, vent en popa a tota vela, talla la mar l'estela d'un veler bergantí. El Zorba l'anomenen per la seva bravura temut, en tot el mar conegut de Palma fins a Constantí.

A bord del Zorba, un veler de divuit metres d'eslora dedicat a campanyes d'educació ambiental per la Mediterrània i amb seu a Palma de Mallorca, una tripulació de dotze apòstols posidònics de Greenpeace, va realitzar un any més el seguiment de tres estacions situades al litoral tarragoní. Amb un carregament de 24 ampolles es visitaren els punts de Coma-ruga 1, 2 i El Roc de Sant Gaietà. En total es dugueren a terme 7 immersions (de 8 persones) entre els dies 4 i 9 de juny per a completar les tasques. L'aspecte general de les praderies superficials era força tètric especialment la del Roc, on unes algues filamentoses recobrien completament el fons. Un cop analitzades les dades, es detecta que tan sols El Roc presenta una tendència regressiva tant pel que fa a la densitat com a la cobertura (de 130 feixos m⁻² i un 12 % el 1999 a 116 feixos m⁻² i un 8% enguany). Coma-ruga 1 i 2 presenten valors quasi idèntics que l'any passat, per tant de moment es conserven estables.

En l'apartat naturalístic no poguérem gaudir dels nombrosos peixos lluna que s'havien observat en altres ocasions, tanmateix aquest fet restà compensat amb escriu, per l'avistament de tres catxalots i un grup de dofins llistats en el viatge d'anada, així com flamencs, baldrigues, gavina corsa i frarets.

✓ RE-FITANT MONTGÓ

Quan el setembre passat visitàrem la llavors recent fitada estació de la Cala Montgó per fer-hi el seguiment, vàrem comprovar amb sorpresa com algunes de les barres havien estat arrencades i canviades de lloc per submarinistes diguem-ne, per ser elegants, que poc informats (vegeu Xarxa núm. 16). Es va decidir llavors que la millor estratègia per evitar que incidents com aquell es repetissin era substituir les barres de 2 metres de llargària per altres d'un metre donat que no es podien clavar gaire al sediment. I així ho férem el passat dia 3 de juny, mercès de la participació de submarinistes i embarcació del Club Nàutic L'Estartit. Ara moltes de les barres costen de veure amagades sota la capçada de l'alguer, esperem que el proper setembre encara hi siguin.

✓ CALA GIVEROLA

L'endemà dels diluvis que assolaren la zona de Montserrat i rodalies, el dia 11 de juny, un grup de submarinistes del Aqualata Sub d'Igualada empengueren el seguiment a la Cala Giverola de Tossa de Mar com els dos anys anteriors. El dia era plujós però les condicions sota l'aigua eren més que acceptables (sovint "bon temps" en mar i en terra no coincideixen). La petita praderia (només té cinc barres enlloc de deu) estava ufana. Llàstima que algunes barres havien estat arrencades per submarinistes, cosa que ben mirat no és d'estranyar tenint en compte la nombrosíssima afluència de cabussadors que entren aquella cala per executar les pràctiques de mar en els cursos d'immersió. Tal vegada caldria ensenyar-los una mica de respecte... o fer com a Montgó.

✓ ALGUNS AJORNAMENTS

Les coses no sempre surten com seria desitjable, sovint hi ha imprevistos, disposats a complicar-nos la vida, potser per tal que quan tot vagi com oli en un llum, valorem més el reeiximent. De vegades una sobtada llevantada, com la del dia 18 de juny a Vilanova, ens obliga a romandre a port, un bon esmorzar amb els nostres amics del SARC és un reanimant consol al frustrat intent de seguiment. Altres vegades els entrebancs provenen fallides mecàniques, l'aturada d'un motor enmig de la travessa de Blanes a Malgrat en una sortida exploratòria el dia 17 de juny, amb la participació d'un col·laborador de la localitat i gent del CRAM (Fundació per a la Conservació i Recuperació d'Animals Marins), va forçar un desembarcament a rem i l'afortunada intervenció d'un remolcador que ens va retornar sans i estalvis a port. Els ajornaments no són *sine die*, en ambdós casos ben aviat ho tornarem a provar.

✓ COMENÇA L'AMETLLA DE MAR

Ja hem estrenat l'estació situada més al sud de Catalunya. Fitada des de feia un any, no s'hi havia pogut dur a terme el seguiment per problemes logístics. El passat dia 25 de Juny, recuperats de la revetlla de St. Joan, vàrem aconseguir prendre'n les dades fruit d'una col·laboració a dues bandes, entre el club SAS Azimut de la mateixa localitat i un contingent de submarinistes de Greenpeace de Barcelona. La praderia és somera (uns 7 metres) i presenta uns valors de densitat i cobertura espectaculars: 592 feixos m⁻² i 61% respectivament; fins i tot s'hi troben algunes nacs de mida important.

Avaluant les destrosses de Mataró 2

Hem provat d'avaluar l'incident produït a l'estació de Mataró 2 (vegeu Xarxa núm. 20). El nombre de barres torçades va ser de 9, i el mort de formigó va trobar-se uns 5 metres desplaçat dins l'alguer, per tant calculem que l'àrea afectada per l'art de ròssec era un rectangle de 90x5m, és a dir uns 450 m². Es varen comptabilitzar 498 feixos arrencats, i tenint en compte que la densitat mitjana de la zona era de 209 feixos m⁻², això representa un 0.5% de l'àrea afectada, o 2.4 m² menys d'alguer. Pot semblar poc però mica en mica es buida la pica.

✓ EXPLORACIÓ INFRUCTUOSA

No sempre a la tercera va la vençuda, en aquest cas hem patit la derrota definitiva. El dia 2 de juliol assajàrem per tercer cop l'exploració de la zona del Maresme nord entre Sta. Susanna i Malgrat de Mar amb la participació de l'Associació Mar Viva i el CRAM. En el primer intent, l'octubre passat el mal temps ens feu desistir, el segon intent s'avortà per problemes mecànics (vegeu més amunt) i finalment en aquesta ocasió aconseguírem cabussar-nos però de la *Posidonia* només el rastre (una fulla transportada des de qui sap on). El que si vàrem poder observar en els diferents recorreguts amb torpede de la zona, a banda d'un extens sorral poblat per multitud de tacons, aranyes, sèpies, cargolins i els vistosos lloritos, foren algunes praderies de *Cymodocea* o gram (una planta marina més petita que la *Posidonia*), i un emissari submarí que feia feredat.

✓ MATARÓ 2

Enguany s'ha dut a terme el seguiment de l'estació profunda abans que la somera per avaluar *in situ* els efectes de l'art de ròssec que la va afectar i comparar-los amb els càlculs que heu vist en el requadre anterior. En aquesta estació tot és a l'engròs. El dia 9 de juliol s'aplegaren trenta sis participants entre submarinistes i barquers, amb 8 embarcacions i 4 boies per accedir a una praderia fitada amb 20 barres..., com veieu una logística complicada. Es feu molta feina però resten per acabar algunes barres que s'aniran fent mica en mica. Després de la multitudinària immersió en un dia assolellat, d'aigües tranquil·les i extraordinàriament netes, es reuniren els voluntaris per comentar les dades, fer un pica-pica, sortejar i repartir material de tota mena (algunes samarretes de neoprè, d'altres de cotó, màquines de fotografier submergibles d'un sol ús, gorres i llibres). La llista de les entitats participants també és atapeïda: la SPAS, Blaumar, Cressi-sub, Tecnomar, Ajuntament de Mataró i coordinant tot plegat l'Escola del Mar de Badalona.

✓ UNIVERSITAT D'ESTIU DE FIGUERES

La setmana del 10 al 15 de juliol, va tenir lloc la III Universitat Ambiental d'Estiu a Figueres, organitzat per la IAEDEN (Institució Alt Empordanesa per a la Defensa i Estudi de la Natura), la Universitat de Girona i l'Ajuntament de Figueres. Un dels quatre cursos que es varen impartir, duia per títol *Aprofitament sostenible dels recursos marítims i litorals*, i en una de les sessions, el darrer dia, no hi podia faltar la nostra Xarxa de Vigilància dels Alguers. Els assistents eren sobretot estudiants de medi ambient, biologia i geografia, però també hi havia llicenciats d'aquestes i altres carreres i afeccionats a la natura. Per la tarda es va organitzar un debat, on vàrem fer de moderadors, amb el nom *El litoral: l'estat de la qüestió*. La discussió va ser força animada i constructiva i van ésser tractats temes que ens toquen molt de prop com la proliferació de ports, la regeneració de platges, la urbanització del litoral, la massificació del turisme, la pesca... i es varen proposar quines haurien de ser, al nostre entendre,

les alternatives vers on encaminar el desenvolupament: millora de la consciència crítica i dinamització social.

✓ SES NEGRES

Pocs dies després d'un ajornament motivat per una predicció marítima adversa, el dia 14 de juliol es va abordar el seguiment per tercer any de l'estació de la Reserva Marina de Ses Negres, amb la col·laboració de Nereo, entitat que gestiona l'indret. Hi havia mar de fons de Xaloc i l'aigua era força tèrbola per causa de les tramuntanades que bufaren durant tota la setmana anterior. L'assistència de submarinistes fou poc nodrida però tothom treballà molt; amb tot hauran de tornar-hi per enllestir quatre barres que quedaren pendents. L'anàlisi preliminar de les dades mostra una tendència notable a l'alça pel que fa a la densitat, però per a la cobertura ens haurem d'esperar que acabin les mesures.

✓ ARENYS DE MAR 1

Amb un mes i mig d'avançament respecte a l'any passat (enguany tenim més estacions que hem de repartir entre els escassos caps de setmana), el passat dia 16 de juliol, es va iniciar el seguiment també per tercer any, a l'estació d'Arenys 1, amb la participació dels nostres amics del CESC i la col·laboració de la Creu Roja del municipi. Malgrat una presència un mica justa de submarinistes es varen poder finalitzar les tasques gairebé del tot, es nota que tots eren experimentats comptadors de feixos de *Posidonia*. Els quatre farbalans que resten es faran tot aprofitant el seguiment de la veïna estació d'Arenys 2 pels vols de l'octubre. Les condicions van ser immillorables, amb una mar plana i una visibilitat tant aèria (més de 60 km) com subaquàtica (més de 25 metres, noteu la diferència!!) espectaculars. És força insòlit estar mesurant un alguer a 17 metres de fondària, aixecar el cap i veure l'embarcació allà dalt.

CRÒNICA D'UN VOLUNTARI: PIRATES DEL MAR

Són les 9.15h del matí i arribo una mica tard al Port d'Arenys. Mentre descarrego l'equip d'immersió tinc algú al costat fent el mateix. Aleshores arriba un amic d'ell i en veu alta li comenta: "en tal diu que ja està tip de menjar llagostes, escamarlans, mero..." en veure'm, fa un gest de guardar silenci i baixar el to al seu amic i se'n van una mica més enllà a parlar de les increïbles pesques aconseguides emprant ampolles a les aigües arenyenques. Jo no me'n puc estar de comentar en veu alta tot saludant a un company: "mentre uns anem a comptar plantes del fons marí, d'altres es dediquen a pescar il·legalment fins afartarse". I és que fa ràbia, uns ens esforcem per estudiar i protegir el mar, d'altres hi fan pràctiques prohibides que el malmeten. Al Port d'Arenys fa temps que dura aquesta pugna. Però tot i denunciant-ho no passa res. No sé si podem fer quelcom més, però tan sols vull que se sàpiga que encara hi ha gent que pesca amb ampolles. I entre tots ho hem d'aturar.

Ramon Pujol
submarinista de la SPAS

✓ CANAL DIGITAL: SEASONS

A més de repetides aparicions a reportatges de TV3 i TV2, ara el canal temàtic *Seasons* de caça, pesca i natura, també s'ha interessat per la Xarxa. El passat setembre varen venir a filmar les tasques de seguiment a l'estació de Cala Montgó, i el dia 13 de juliol ens van convidar per anar a Madrid a una entrevista en el mateix programa. Va ser molt interessant conèixer breument aquella atmosfera mixta de tècnics audiovisuals i naturalistes de camp. En altres seccions del programa vàrem poder aprendre algunes curiositats com preparar un esquer que imita els cucs tubífex, o conèixer alguns aspectes de la reserva de les Illes Medes de mà de la seva directora Núria Muñoz. L'emissió es farà entre finals d'agost i principis de setembre però malauradament només ho podran veure aquells que hi estiguin abonats.

✓ VILANOVA I LA GELTRÚ

Finalment en el segon assaig el dia 23 de juliol vàrem atènyer dur a terme el seguiment a l'estació de Vilanova amb la participació dels perseverants submarinistes del SARC. El llevant també va treure el cap per fer-nos la guitza en el viatge de tornada, però la feina ja era feta. La poca participació i les grans dimensions de la zona fitada (21 barres en creu) ens obliguen a tornar-hi alguns cops més abans d'enllestir definitivament les mesures.

✓ LA CADENA SER GIRONA

De manera completament sobtada, el dia 24 de juliol varen trucar-nos de la Cadena SER Girona (94.4 FM) per fer-nos una entrevista telefònica sobre els resultats de la Xarxa a les comarques gironines. La diagnosi que hem fet per la costa catalana en general serveix perfectament per un dels seus sectors. Les dades obtingudes fins al moment ens permeten albergar esperances sobre el futur de la Posidonia; podem parlar d'estabilitat i de lenta recuperació.

✓ SENSORS DE LLUM FOREVER

L'activitat "sensorial" en aquests dos mesos ha estat notable. A Mataró, la gent de la SPAS i de l'Escola del Mar de Badalona canviaren l'aparell el dia 14 de juny, el netejaren els dies 28 de juny i 9 de juliol (aquest darrer aprofitant el seguiment de l'estació) i el canviaren de nou el 19 de juliol. A Vilanova i la Geltrú els companys del SARC el netejaren el dia 17 de juny i el canviaren el 25 de juny i el 23 de juliol (també aprofitant el seguiment de l'estació). El fet que aquesta segona estació es trobi a quasi dues milles mar endins i que les aigües acostumin a estar molt tèrboles fa que no sigui fàcil realitzar-hi una immersió assegurada quinzenalment; tanmateix continuen al peu del canó.

CAPRICIS DE LA NATURA

Tots hem jugat algun cop de petits a reconèixer formes familiars en els núvols, en els bolets de soca o en la soca del bruc. Sembla que el fet d'associar formes contingents amb objectes coneguts (ouvelles, avions, barrets...) és una tendència psicològica general i que el tipus d'associació es veu molt condicionada per la personalitat i les experiències hagudes recentment. Heus ací un bonic exemple que ens ha donat a conèixer un amic i voluntari. El 15 de febrer de l'any 1986 les Açores van patir el pitjor temporal del segle amb vents que arribaren a 250 km/h i ones d'entre 15 i 20 metres d'alçada. Un illenc que hi regenta un Cafè mantingut tradicionalment per diferents generacions i que gaudeix de renom mundial entre navegants i mariners, va fotografiar la inusual esdeveniment. Anys després quan mostrava les fotografies a uns clients va descobrir en una d'elles (vegeu imatge inferior) que l'escuma produïda per una ona en estavellar-se contra un penya-segat reproduïa fidelment el perfil d'un personatge conegut i patró nostre, l'identifiqueu?

Neptú d'Horta. Fotografia de José Henrique Azevedo feta a Horta (Açores) durant un temporal centenari. L'alçada de l'escuma al trencar l'ona és de 60 metres (compareu-la amb un edifici a primer terme a la dreta).

✓ CAMPUS UNIVERSITARI DE LA MEDITERRÀNIA

Un dels cursos d'estiu que tindrà lloc durant el Campus Universitari de la Mediterrània entre els dies 28 d'agost i 1 de setembre a Vilanova i la Geltrú és *Posidonia oceanica: Font de vida del mediterrani*. A banda de la presentació de la Xarxa, que tots coneixeu sobradament, hi intervindran especialistes de tot l'estat espanyol, de la Universitat de Màlaga, de Múrcia, d'Alacant, de Barcelona, del Museu Nacional de Ciències Naturals -CSIC-, d'ADENA i altres biòlegs marins de reconegut prestigi en la matèria. És molt recomanable l'assistència per a tots aquells que estigueu interessats en la Posidonia, donat que aquestes trobades no es produeixen gaire sovint.

Per més informació i inscripcions podeu adreçar-vos a <http://www.campusmed.net>, o al telf. 93 292 06 06